

มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผย
ข้อมูลและรายงานด้านความยั่งยืนของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

กิงฟ้า ม่วงศิริ

มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลและรายงานด้านความยั่งยืน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*

Legal Measures to Supervise Sustainability Disclosure and Reporting of the Listed Companies in the Securities Market

กิงฟ้า ม่วงศิริ**
Kingfah Muangsiri

บทคัดย่อ

ปัจจุบันขณะที่ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่ประชาคมโลกก็ต้องเผชิญกับปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในชั้นวิกฤติจากหลายภูมิภาค ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยเฉพาะองค์กรภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีการดำเนินธุรกิจโดยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ แนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจโดยมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) สังคม (Social) และมีหลักธรรมาภิบาล

*บทความนี้เรียบเรียงจากดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลและรายงานด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์” ซึ่งได้ผ่านการสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพิน นุชเปี่ยม และ ดร.ณรินทร์ โพธิ์พัฒนชัย คณะกรรมการสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์ คือ ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล, ศาสตราจารย์ ดร.สหธร รัตนไพจิตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีทัต ชวิศจินดา และ ดร.สมจิตต์ เซอร์ชันซี.

This research article is a part of dissertation “Legal Measures to Standardize Sustainability Disclosure and Reporting of the Listed Companies in the Securities Market.” This dissertation has been approved by a graduate school as partial fulfillment of the requirement for the Doctor of Laws at National Institute of Development Administration. Associate Professor Prapin Nuchpiam and Dr.Narun Popattanachai are advisors. Professor Dr.Sakda Thanitkul, Professor Dr.Sahathon Rattanapaijit, Associate Professor Dr.Thitath Chavischinda and Dr.Somjit Sersansie are examiners.

**นักศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. E-mail: Ksiri9@hotmail.com

Student in Doctor of Laws Program, National Institute of Development Administration.

วันที่รับบทความ (received) 24 ธันวาคม 2567, วันที่แก้ไขบทความ (revised) 9 เมษายน 2568, วันที่ตอบรับบทความ (accepted) 10 เมษายน 2568.

(Governance) ที่ดี หรือการมีความรับผิดชอบต่อด้าน ESG จึงเกิดขึ้น มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ปัจจุบันนักลงทุนรุ่นใหม่ ไม่เพียงวิเคราะห์เลือกลงทุนในบริษัทที่มีผลประกอบการที่ดีแต่ยังคาดหวังถึงการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท ดังนั้น นอกจากการวิเคราะห์งบการเงินประจำปีแล้วนักลงทุนหรือผู้มีส่วนได้เสีย ยังต้องการข้อมูลด้านความยั่งยืน หรือข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจลงทุนเช่นกัน

ปัจจุบันหลายประเทศได้เริ่มมีการออกมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนกำหนดให้บริษัทมีการจัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนในลักษณะภาคบังคับ เช่น ในสหภาพยุโรป ทำให้ส่งผลกระทบต่อบริษัทที่ประกอบธุรกิจข้ามชาติ หรือบริษัทที่เป็นบริษัทในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทในสหภาพยุโรป หลายประเทศมีการแก้ไขมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนจากภาคสมัครใจเป็นแบบภาคบังคับสำหรับประเทศไทยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนตามประกาศที่ ทจ.55/2563 ที่มีการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนยื่นแบบรายงานงบการเงินและรายงานด้านความยั่งยืนรวมเป็นฉบับเดียวกันตามแบบ 56-1 One Report แต่ในหัวข้อที่ 3 การขับเคลื่อนด้านความยั่งยืน ยังมีลักษณะไม่เข้มงวด ถ้าไม่ปฏิบัติตาม มีการกำหนดให้แสดงเหตุผลอธิบายเพิ่มเติม (Comply or Explain Basis) และไม่มีบทกำหนดการลงโทษ ผู้เขียนมีความเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะแบบไม่เข้มงวดนี้ ไม่ช่วยในการแก้ไขปัญหาลักษณะทางด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเท่าที่ควร ในขณะที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีตามความตกลงปารีสของสหประชาชาติ โดยมีข้อเสนอการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ 20 - 25 ภายในปี พ.ศ. 2573 ดังนั้น การใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในลักษณะแบบไม่บังคับเข้มงวด เกรงว่าจะไม่ทันการณ์ และผู้เขียนยังมีความเห็นว่าการมีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เข้มงวดขึ้นจะช่วยลดช่องว่างเกี่ยวกับสมมติฐานตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis) ที่แสดงให้เห็นถึงการที่ข้อมูลข่าวสารสะท้อนถึงควมมีประสิทธิภาพของตลาด และปัญหาความอสมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) จึงควรมีการกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนในภาคบังคับมากขึ้น เพื่อสร้างมาตรฐานการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนให้สอดคล้องกับหลักสากล เป็นการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่ตลาดทุน ส่งเสริมการพัฒนาประเทศสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: ข้อมูลด้านความยั่งยืน, รายงานด้านความยั่งยืน, ความไม่สมมาตรของข้อมูล

Abstract

In today's rapidly advancing technological era, the global community faces the deterioration of the environment and natural resources and critical climate change issues across various regions, primarily due to human activities. Notably, large corporations conduct business operations that impact the environment, such as releasing greenhouse gases into the atmosphere. The concept of sustainable business operations, which involves taking responsibility for the environment, social aspects, and maintaining good governance (ESG), has emerged. There have been campaigns promoting businesses to prioritize ESG, especially publicly listed companies, which are large sectors. Today's investors not only analyze companies with good financial performance but also expect sustainable growth. Therefore, apart from analyzing annual financial statements, investors or stakeholders also seek sustainability or ESG information and related documents for their investment decision-making processes.

Currently, many countries have started implementing legal measures to regulate the disclosure of sustainability information, mandating companies to prepare sustainability disclosure reports, as seen in the European Union. This affects multinational companies or those within the supply chain of EU companies. Many countries have shifted their legal measures from voluntary to mandatory sustainability disclosure. In Thailand, the Securities and Exchange Commission (SEC) has regulated sustainability disclosure under announcement TC 55/2020, requiring listed companies to submit financial statements and sustainability reports combined into a single document under Form 56-1 One Report. However, Section 3 on driving sustainability remains non-mandatory. If not complied with, companies must provide an explanation (Comply or Explain Basis) with no penalties imposed. The author believes that such soft law enforcement does not adequately address environmental impacts or climate change issues. While Thailand is a party of the United Nations' Paris Agreement, committing to reduce greenhouse gases by 20-25% by 2030, using non-stringent legal measures may not be sufficient. The author also suggests that more robust legal measures for regulating sustainability disclosure could help narrow the gap related to the Efficient Market Hypothesis, which reflects market efficiency based

on information, and the problem of Asymmetric Information. Therefore, there should be more stringent legal measures for mandatory disclosure and sustainability reporting to align with international standards, attract foreign investors, and enhance the image of the capital market, thereby promoting sustainable development in the country.

Keywords: sustainability information, sustainability reporting, asymmetric information

1. บทนำ

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมทำให้เกิดการแข่งขันตามกลไกตลาดเสรี การพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตในภาคอุตสาหกรรม การเกิดเทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่หรือการคิดค้นปัญญาประดิษฐ์ที่เป็นการช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า การก้าวเข้าสู่ความเจริญอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบในหลายมิติ เช่น การสิ้นเปลืองพลังงาน การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าสู่ชั้นบรรยากาศอันก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน แต่เดิมนั้นเป้าหมายสูงสุดของการประกอบธุรกิจ คือ การแสวงหากำไรจากการประกอบการให้ได้มากที่สุดจึงจะถือว่าธุรกิจนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ ในปัจจุบันนี้นักธุรกิจที่มุ่งหวังประสบความสำเร็จก็ต้องเปลี่ยนแนวคิดจากเดิม การให้ความสำคัญกับยอดกำไรขาดทุนในงบดุล ไม่เพียงพอในการพิจารณาความสำเร็จของธุรกิจ แต่ควรต้องให้ความสำคัญกับการที่ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาวด้วย หลายองค์กรที่ประสบความสำเร็จ จึงเริ่มให้ความสำคัญกับผลประกอบการที่ไม่ได้แสดงออกมาเป็นตัวเลขในงบดุล ความเคลื่อนไหวสำคัญที่เกิดขึ้น คือ แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) ขององค์กร หรือแนวคิดด้าน ESG ซึ่งเชื่อว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ผู้ลงทุนใช้พิจารณาเพื่อทำการประเมินด้านความยั่งยืนและผลกระทบทางจริยธรรมของการลงทุนในบริษัทใดบริษัทหนึ่ง¹

ดังนั้น จากแนวทางการขับเคลื่อนด้านการประกอบธุรกิจหรือการลงทุนอย่างยั่งยืนโดยยึดหลักการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลขององค์กร กลไกที่สำคัญในการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนคือการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้และนำไปใช้ในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกลงทุนหลักทรัพย์ที่จะให้ผลตอบแทนที่มั่นคงอย่างยั่งยืน สำหรับประเทศไทย แนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนกำลังได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักมากขึ้น บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่หลายราย มีการนำข้อมูลทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล มาเปิดเผยต่อสาธารณะในรูปแบบของการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืน (Sustainability Reporting) ซึ่งจะสะท้อนภาพลักษณ์การดำเนินธุรกิจในระยะยาว ดังนั้น บริษัทจดทะเบียนที่มีแนวทางการขับเคลื่อนด้านความยั่งยืน ย่อมต้องการที่จะเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้เพื่อแสดงถึงการมีกลยุทธ์ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ได้มาตรฐานทั้งในเชิงคุณภาพ (คำนึงถึงด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม

¹สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย, ปัจจัยสำคัญสู่แนวทางการประกอบธุรกิจตามหลักความยั่งยืน [Online], available URL: <http://www.asco.or.th>, 2566 (ธันวาคม, 17).

และธรรมาภิบาลขององค์กร) และเชิงปริมาณ (ผลประกอบการเติบโตอย่างยั่งยืน)² ซึ่งในการศึกษาวิจัยพบว่ามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน และการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนดังนี้

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เริ่มให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนเพื่อเผยแพร่ สื่อสารต่อสาธารณะให้รับรู้ถึงการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของบริษัท โดยองค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative) ได้นิยามรายงานความยั่งยืนว่าคือ “รายงานเกี่ยวกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมที่เกิดจากกิจกรรมของบริษัท รายงานนี้จะแสดงให้เห็นถึงค่านิยมและรูปแบบการกำกับดูแลกิจการขององค์กร ตลอดจนการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และความเชื่อมั่นขององค์กรในการสร้างเศรษฐกิจโลกที่ยั่งยืน”³ การจัดทำรายงานความยั่งยืนช่วยให้บริษัทมีความโปร่งใส มีการวางเป้าหมายในการประกอบธุรกิจอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม เพื่อสื่อสารให้สังคมรับรู้ในการมุ่งพัฒนาสู่เป้าหมายการเติบโตอย่างยั่งยืน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูล และการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนมีดังนี้

1.1.1 แรงกดดันจากผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ มีความต้องการรับรู้ถึงทิศทางและกลยุทธ์ในการดำเนินกิจการของธุรกิจ การพิจารณาแต่เพียงรายงานทางการเงินที่แสดงผลประกอบการทางการเงินของธุรกิจ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงินไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการตัดสินใจ ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ยังต้องการที่จะรับรู้ถึงโอกาสการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจ ความเสี่ยงของธุรกิจที่พึงมีจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

1.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับตลาดทุน

ตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Markets Hypothesis: EMH) คือ ตลาดที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน การเปิดเผยข้อมูลในทุกด้านอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

²PwC Thailand, มาทำความเข้าใจกับ ESG แนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน [Online], available URL: <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20201224.html>, 2567 (พฤศจิกายน, 26).

³อภิญญา สิริธนาถ, การนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาวัดผลกระทบมีความสำคัญต่อภาคธุรกิจอย่างไร [Online], available URL: <https://www.thaيلandsocialinnovationplatform.org>, 2565 (กันยายน, 23).

และน่าเชื่อถือ ทันท่วงทีเหตุการณ์ จะช่วยให้กลไกตลาดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากสมมติฐานตลาดที่มีประสิทธิภาพ ที่มีความเชื่อว่าตลาดที่มีประสิทธิภาพ คือ ตลาดทุนที่มีราคาหลักทรัพย์ซึ่งสะท้อนข้อมูลข่าวสารที่นักลงทุนได้รับทั้งหมด⁴ ข้อมูลในตลาดจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์

1.1.3 ความคาดหวังในอนาคตหลังจากมีมาตรการในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน

ปัจจุบันนี้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจต่างสนับสนุนรูปแบบการลงทุนโดยยึดหลักความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล มากกว่าการเน้นกำไรของบริษัท บริษัทจดทะเบียนหลายรายมีการนำข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล มาจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนเพื่อสื่อสารแก่สาธารณะ แม้ในปัจจุบันภาคธุรกิจ ต่างได้ดำเนินการภายใต้แนวคิดการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนไปบ้างแล้ว แต่ด้วยความจำเป็น และกลไกผลักดันจากนานาชาติดังกล่าว สังคมภายนอกจึงมีความคาดหวังให้ภาคธุรกิจดำเนินการในเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล มากขึ้นกว่านี้ ซึ่งในช่วงทศวรรษนี้ หลายประเทศกำลังเร่งพัฒนาแนวทางหรือมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนให้เหมาะสมกับบริบท สภาพเศรษฐกิจของประเทศตนเองโดยอาจมีรูปแบบภาคบังคับ ภาคสมัครใจ หรือแบบผสมด้วยความคาดหวังว่ามาตรการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสภาพเศรษฐกิจของประเทศ หันมาให้ความสำคัญกับหลักความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล และมีการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ นำไปใช้ได้จริง เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น ในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนศึกษาถึงรูปแบบในการเปิดเผยข้อมูลและรายงานด้านความยั่งยืนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันยังมีรูปแบบบังคับที่ไม่เข้มงวดเพียงพอ จากการที่การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญในการคุ้มครองนักลงทุน และสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือแก่ตลาดทุนของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่ไม่มีมาตรฐาน ปราศจากความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ จะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการฟอกเขียว ซึ่งมีลักษณะที่บริษัทแสดงภาพลักษณ์ว่าเป็นบริษัทที่ให้ความสำคัญกับด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล แต่ในความเป็นจริงมิได้เป็นเช่นนั้น

สำหรับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยตามมาตรา 56 แห่ง

⁴CFI, *Efficient Markets Hypothesis* [Online], available URL: <https://www.corporatefinanceinstitute.com>, 2024 (November, 20).

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535⁵ ได้วางหลักเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางด้านงบการเงินต่าง ๆ และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนเท่านั้น

ส่วนมาตรการการกำกับดูแลด้านการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวข้อง มีปรากฏตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.55/2563⁶ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20) “ข้อ 2 ให้ยกเลิกความในข้อ 29 แห่งประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.44/2556 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ลงวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2556 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ 29 รายงานประจำปีของบริษัทที่ออกหุ้นต้องมีข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ในกรณีเป็นบริษัทดังนี้ ต้องมีข้อมูลตามแบบ 56-1 One Report ท้ายประกาศนี้

(1) บริษัทที่มีหุ้นเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(2) บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้เสนอขายหุ้นต่อประชาชนเป็นการทั่วไป

(Public Offering) ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการนำหุ้นเข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2) ในกรณีเป็นบริษัทอื่นนอกจาก (1) ต้องมีข้อมูลเช่นเดียวกับที่บริษัทออกหุ้น มีหน้าที่ส่งต่อกระทรวงพาณิชย์

⁵พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 56 “ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 หรือ มาตรา 33 จัดทำและส่งงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสำนักงานดังต่อไปนี้

(1) งบการเงินรายไตรมาสที่ผู้สอบบัญชีได้สอบทานแล้ว

(2) งบการเงินประจำงวดการบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว

(3) รายงานประจำปี

(4) รายงานการเปิดเผยข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับบริษัทตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด

งบการเงินและรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงมาตรฐานที่คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วด้วย

คณะกรรมการกำกับตลาดทุนอาจออกประกาศเพื่อผ่อนผันหรือยกเว้นหน้าที่การจัดทำหรือส่งข้อมูลตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงความจำเป็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ลงทุนก็ได้.

⁶ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.55/2563 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20).

ตามแบบ 56-1 One report ในส่วนที่ 3 การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืนซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการเปิดเผยนโยบายและเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืนระดับองค์กรจะพบว่ามีความว่า “ถ้ามี” ในหลายประโยค เช่น

“3. การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน

3.1 นโยบายและเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืน

ให้อธิบายนโยบายการจัดการด้านความยั่งยืนระดับองค์กรที่สอดคล้องกับทิศทางและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ เพื่อสะท้อนถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นที่จะขับเคลื่อนธุรกิจโดยคำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม ที่ครอบคลุมการเคารพสิทธิมนุษยชน และด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทั้งนี้ให้อธิบายเฉพาะภาพรวมนโยบาย และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการด้านความยั่งยืนตามที่บริษัทเห็นว่าสำคัญโดยสามารถนำนโยบายและแนวปฏิบัติทั้งฉบับไปเปิดเผยบนเว็บไซต์ของบริษัท เพื่อให้ผู้ลงทุนเข้าใจและสามารถใช้เป็นแนวทางในการติดตามทิศทางการดำเนินธุรกิจต่อไป

ให้แสดงข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืนระดับองค์กร (ถ้ามี) ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจทั้งในระยะสั้น และ/หรือระยะยาว เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถเปรียบเทียบ และติดตามผลการดำเนินงานได้...”⁷

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ถ้าไม่มีข้อมูลด้านความยั่งยืนหรือข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ก็ไม่ต้องเปิดเผยก็ได้ ไม่มีการบังคับหรือการลงโทษแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีข้อความที่ระบุว่า ให้บริษัทสามารถระบุข้อความว่า “ไม่มีข้อมูล” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ ซึ่งมีลักษณะของการนำไปปฏิบัติให้มากที่สุด หรือชี้แจงเหตุผลประกอบ (Comply or Explain Basis) ตัวอย่างเช่น

“3.3.2 ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

ให้อธิบายข้อมูลผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเฉพาะประเด็นที่สำคัญกับกระบวนการดำเนินธุรกิจเช่นการจัดการพลังงานน้ำขยะของเสียมลพิษ เป็นต้น อีกทั้ง ควรอธิบายแผนงานที่สะท้อนถึงความสามารถของธุรกิจในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยบริษัทอาจเพิ่มเติมผลการดำเนินงาน ผลลัพธ์ รวมถึงแผนงาน (ถ้ามี) เกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ตามที่บริษัทพิจารณาแล้วว่า สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม

⁷คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, คู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี แบบ 56-1 One Report แบบ 69-1 [Online], available URL: <https://publish.sec.or.th/nrs/8619s.pdf>, 2565 (กันยายน, 23).

นอกจากนี้ ให้เปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามมาตรฐานสากล หรือเทียบเท่าโดยระบุชื่อผู้ทวนสอบการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรที่ขึ้นทะเบียนกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) หรือผู้ทวนสอบที่บริษัทเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือหรือยอมรับอย่างแพร่หลายในระดับสากล รวมทั้งเปิดเผยแนวนโยบายในเรื่องนี้ของคณะกรรมการบริษัทที่สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมหรือการจัดการการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และหากเป็นช่วงที่เริ่มต้นหรืออยู่ระหว่างดำเนินการให้เปิดเผยระยะเวลาดำเนินการให้ผู้ลงทุนทราบด้วย ทั้งนี้ ในกรณีที่บริษัทไม่ได้จัดทำข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ให้ระบุว่า “ไม่มีข้อมูล” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ....”⁸

จากตัวอย่างข้อความดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่า ส่วนที่ 3 การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืนในแบบ 56-1 One Report ตามประกาศที่ ทจ.55/2563 กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องนำส่งแบบ 56-1 One report ต่อสำนักงานภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์จากเดิม เพื่อยกระดับข้อมูลด้านการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาลของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนให้สะท้อนการประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ แบบ 56-1 One report เริ่มใช้บังคับกับรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2564⁹ ที่บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำและเผยแพร่ในปี 2565 ยังคงมีลักษณะไม่เข้มงวดมากนัก ตลอดจนการที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้มีการเผยแพร่คู่มือแนวปฏิบัติและการรายงานความยั่งยืนการส่งเสริมการรายงานตามมาตรฐานสากล การสร้างช่องทางให้นักลงทุนเข้าถึงข้อมูลด้านความยั่งยืนเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์หรือกองทุน แนวทางปฏิบัติดังกล่าวล้วนจัดอยู่ในภาคสมัครใจ ซึ่งสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ บริษัทจดทะเบียนต่าง ๆ จะสมัครใจเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายบังคับอย่างเคร่งครัดให้ธุรกิจเหล่านั้นต้องเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนดังเช่น การเปิดเผยข้อมูลทางด้านการเงินต่าง ๆ จึงทำให้ธุรกิจดังกล่าวไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนากิจการไปในทิศทางด้านความยั่งยืนเท่าใดนัก รูปแบบในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของภาครัฐจึงมีความสำคัญต่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพเหล่านั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาถึงรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมของประเทศไทยว่าควรจะมีมาตรการเชิงบังคับที่เข้มงวดมากกว่าเดิมหรือไม่

⁸เรื่องเดียวกัน.

⁹เรื่องเดียวกัน.

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับประเภทของข้อมูลที่ควรเปิดเผยในรายงานด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่าในหลายประเทศให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้แรงงานทาสหรือด้านสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกัน ดังเช่นสหภาพยุโรป ต้องการให้บริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม การลดก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สำหรับสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ที่ดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องจัดทำรายงานด้านผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศในลักษณะภาคบังคับ สิงคโปร์ก็มีการเน้นให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เปิดเผยข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเช่นกัน เห็นได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาเร่งด่วนที่นานาประเทศให้ความสำคัญ สำหรับประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ ตัว E อย่างเร่งด่วนก่อนหรือไม่ ซึ่งปัจจุบันนี้นอกจากปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้วบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยยังต้องระวังปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานทาส การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ต่างประเทศยังคงให้ความสำคัญอยู่ และปัญหาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรที่มักปรากฏให้เห็นเป็นระยะ ซึ่งต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดว่าประเทศไทยควรมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนด้านใดจึงจะเหมาะสม

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะองค์กรที่ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามมาตรการ

ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งแยกลักษณะองค์กรและข้อมูลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลว่าควรจะมีลักษณะการแบ่งแยกการกำกับดูแลข้อมูลด้านความยั่งยืนในระดับใดซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

- 1) การแบ่งตามลักษณะขนาดขององค์กร
- 2) การแบ่งตามลักษณะผลิตภัณฑ์และการบริการ

โดยสรุปการศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ผู้เขียนมีความสนใจศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการกำกับดูแลจากสหภาพยุโรป, สหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ ซึ่งมีแนวทางการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน โดยสหภาพยุโรปมีลักษณะการกำกับดูแลแบบภาคบังคับ ที่มีการแบ่งกลุ่มตามผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และขนาดธุรกิจ ส่วนสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการให้ความสำคัญในประเด็นด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล และมีกฎระเบียบ SEC Final Rule เป็นมาตรการมุ่งแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับบริษัทขนาดใหญ่ที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปริมาณมากในภาคบังคับ และสำหรับสิงคโปร์เป็นประเทศที่ผู้เขียนมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนมากที่สุด เนื่องจากมีการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนและยังมีการให้

จัดทำรายงานด้านผลกระทบเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ในลักษณะภาคบังคับเพิ่มเติม ซึ่งมีการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด สำหรับในประเทศไทย ผู้เขียนมีความเห็นว่าการออกมาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนย่อมส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียน หรือผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง จึงพึงต้องใช้ความระมัดระวังรักษาสสมดุลระหว่างการออกมาตรการที่เข้มงวดกับผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือทางด้านต้นทุนการผลิตที่ต้องเพิ่มขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่กระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนขนาดเล็กมากกว่าบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่

2. วัตถุประสงค์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ศึกษามาตรการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย

3. ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การวิจัยเอกสาร ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ นักลงทุน บริษัทจดทะเบียน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมจำนวน 6 ราย นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณไปใช้เป็นส่วนประกอบ ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการพิจารณาวิเคราะห์หาคำตอบประเด็นคำถามในการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของแนวทางการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนว่า ควรจะเป็นรูปแบบภาคสมัครใจหรือภาคบังคับโดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) ในกลุ่มบริษัทดัชนี SET100 ที่อยู่ในกลุ่มดัชนี SET100 ต่อเนื่องตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 - 2567¹⁰ ครอบคลุม 6 เดือนในการจัดกลุ่ม รวมจำนวน 54 บริษัท ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูล

¹⁰ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, รายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้ในการคำนวณดัชนี SET100 [Online], available URL: <https://www.set.or.th>, 2567 (ธันวาคม, 24).

จากรายงานประจำปี แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และการได้รับรางวัลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนในปี พ.ศ. 2562 - 2567¹¹ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และเชิงอนุมาน เพื่อสรุปข้อมูลวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกล่าวข้างต้น การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (ความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล) ขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงิน ผู้เขียนได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยการวิเคราะห์ค่าถดถอย (Regression Analysis) หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) และจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เรียบร้อยแล้ว

4. ผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการจัดทำรายงานและการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน การศึกษาเปรียบเทียบแนวทางหรือมาตรการทางกฎหมายของสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมในการกำกับดูแล ตลอดจนการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการหาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับรางวัลด้านการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนกับผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียน เพื่อศึกษาหาคำตอบถึงรูปแบบการกำกับดูแลที่ควรจะนำมาใช้ในการกำกับดูแลการจัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนว่า ควรจะเป็นแบบภาคสมัครใจ ภาคบังคับ หรือรูปแบบผสม ซึ่งจากการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ ข้างต้น ผู้เขียนจะได้นำผลการศึกษามาทำการวิเคราะห์เพื่อสรุปหาคำตอบจากโจทย์วิจัยดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนที่เหมาะสมสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย

จากการศึกษาที่ผ่านมารูปแบบการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนมีความสำคัญเนื่องจากมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ ภาคบังคับที่เป็นการออกมาตรการทางกฎหมาย

¹¹สถาบันไทยพัฒน์, รางวัลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน [Online], available URL: <https://www.thaicssr.com>, 2567 (ธันวาคม, 24).

ใช้บังคับอย่างเข้มงวด ภาคสมัครใจที่มีลักษณะการให้รางวัลใจต่าง ๆ และแบบผสมผสาน คือ มีทั้งมาตรการทางกฎหมายใช้บังคับอย่างเข้มงวด หรือการใช้บังคับอย่างอ่อน แบบไม่เข้มงวด และมีการให้รางวัลใจต่าง ๆ ด้วย จากการศึกษาพบว่า ในประเทศต่าง ๆ เลือกใช้มาตรการกำกับดูแลที่มีความเข้มงวดของมาตรการแตกต่างกันไปตามบริบทสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ ผู้เขียนจึงต้องการศึกษารูปแบบที่หลากหลายของต่างประเทศเพื่อหารูปแบบมาตรการที่เหมาะสมมาปรับใช้สำหรับประเทศไทยมีปัญหาที่ต้องวิเคราะห์เกี่ยวกับด้านรูปแบบการกำกับดูแล คือ ปัจจุบันมีลักษณะแบบผสมผสาน มีการให้รางวัลใจต่าง ๆ เช่น รางวัลหุ่นยนต์ และลักษณะภาคบังคับจากการมีประกาศที่ ทจ.55/2563 กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืน โดยให้ยื่นแบบ 56-1 One Report ซึ่งเป็นการรวมรายงานทางการเงินและรายงานด้านความยั่งยืนไว้ในฉบับเดียวกัน

ในส่วนการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนเมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่า ตามประกาศดังกล่าวที่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย แต่ในส่วนการให้จัดทำรายงานด้านความยั่งยืนมีลักษณะเป็นกฎหมายอย่างอ่อน ที่ไม่เข้มงวด ตามประกาศที่ ทจ.55/2563 ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพบว่า ตามแบบ 56-1 One Report ในส่วนที่ 1 หัวข้อที่ 3 การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน ประกอบด้วยเนื้อหาข้อความที่ปรากฏคำว่า “ถ้ามี” อยู่หลายแห่ง และในบางหัวข้อก็ปรากฏข้อความว่า “....ทั้งนี้ ในกรณีที่บริษัทไม่ได้จัดทำข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ให้ระบุว่า “ไม่มีข้อมูล” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ....”¹² ซึ่งเป็นลักษณะการนำไปปฏิบัติให้มากที่สุดหรือชี้แจงเหตุผล (Comply or Explain Basis) ไม่มีมาตรการบังคับให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่ารูปแบบมาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของประเทศไทยในภาคบังคับแบบนี้ยังมีความเข้มงวดไม่เพียงพอในการนำมาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ดังเช่นอารยประเทศที่เริ่มมีการนำมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนมาใช้ ในลักษณะภาคบังคับอย่างเข้มงวด หลายประเทศกำลังเร่งพิจารณาออกมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนซึ่งมีลักษณะหลายรูปแบบ และมีการใช้บังคับกับองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

4.1.1 สหภาพยุโรป

กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU) มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มการพัฒนาอย่างยั่งยืน เริ่มตั้งแต่การมีความตกลงปารีส (Paris Agreement) อันมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการลดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดอุณหภูมิโลกให้ต่ำกว่า 2 องศา การลดก๊าซเรือนกระจก มีการจัดทำแผน

¹²คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, คู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี แบบ 56-1 One Report แบบ 69-1 [Online], available URL: <https://publish.sec.or.th/nrs/8619s.pdf>, 2565 (กันยายน, 23).

ปฏิรูปยุโรปสีเขียว (European Green Deal) และต่อมาได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาคธุรกิจ จึงได้มีการออกกฎหมายด้านการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์ คือ Regulation [EU] 2019/2088 of The European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on Sustainability-Related Disclosures in Financial Services Sector ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความโปร่งใสในการดำเนินการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน¹³ และวันที่ 18 มิถุนายน 2563 สหภาพยุโรปยังได้ให้ความเห็นชอบออกกฎหมายเพิ่มเติม Regulation [EU] 2020/852 “Regulation on the Establishment of a Framework to Facilitate Sustainable Investment, and Amending Regulation (EU) 2019/2088” หรือ “Taxonomy Regulation”¹⁴ ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมาย เกี่ยวกับนโยบายการเงินอย่างยั่งยืนและแผนนโยบายปฏิรูปยุโรปสีเขียว (European Green Deal) มีสาระสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า ธุรกิจใดเป็นธุรกิจสีเขียว ซึ่งจะส่งผลต่อการระดมทุนสำหรับธุรกิจดังกล่าวจากเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลการลงทุนอย่างยั่งยืนตามกฎหมาย Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) มีการกำหนดให้แบ่งประเภทกองทุนออกเป็น 3 กลุ่ม ตาม Article 6 หมายถึง กองทุนทุกกองทุนจะมีการเปิดเผยข้อมูล ESG ในบางส่วน, Article 8 เป็นกองทุนที่ใช้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมร่วมกับปัจจัยอื่น และ Article 9 เป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์การลงทุนอย่างยั่งยืนเป็นการลงทุนในบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและมีหลักธรรมาภิบาลที่ดี¹⁵ ต่อมา มีการออกมาตรการ Corporate Sustainability Report Directive (CSRD) ใช้บังคับกับบริษัทในสหภาพยุโรปขนาดใหญ่ และบริษัทจดทะเบียนขนาดย่อม (SMEs) และ บริษัทที่ไม่ได้อยู่ในสหภาพยุโรปที่มีการลงทุนตามเกณฑ์ที่กำหนดในสหภาพยุโรป¹⁶ ดังนั้น จึงเห็นว่ากลุ่มสหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญ

¹³Official Journal of the European Union, **Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of Council of 27 November 2019 on Sustainability-related Disclosures in the Financial Services Sector** [Online], available URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2088&from=EN>, 2022 (September, 23).

¹⁴European Union, **Regulation (EU) 2020/852** [Online], available URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852>, 2024 (December, 19).

¹⁵David Henry Doyle, **ESG, Global ESG Reporting Standards. A short Guide to the EU's Taxonomy Regulation** [Online], available URL: <https://www.spglobal.com/esg/insights/a-short-guide-to-the-eu-s-taxonomy-regulation>, 2023 (December, 3).

¹⁶European Commission, **Corporate Sustainability Reporting** [Online], available URL: <https://finance.ec.europa.eu>, 2024 (December, 19).

กับการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน มีการออกมาตรการทางกฎหมายในระดับ Directive และมีการบังคับใช้ในขอบเขตอย่างกว้างขวาง ในรูปแบบภาคบังคับ

กฎหมายที่สำคัญ CSRD มีรูปแบบเป็น Directives ที่แต่ละประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป จะต้องออกกฎหมายเฉพาะของประเทศหรือ National laws ตามกรอบแนวทางหลักที่สหภาพยุโรปกำหนด ได้มีการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ (มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2567) บริษัทขนาดใหญ่ (มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2568) บริษัทจดทะเบียนขนาดกลาง และขนาดย่อม (มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2569) ต้องเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ตาม Article 19a(1) และ Article 29a(1)¹⁷ โดยต้องเผยแพร่ข้อมูลประเด็นความยั่งยืนที่มีผลต่อบริษัท (The Outside-in Perspective) และผลกระทบของกิจกรรมบริษัทที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน (The Inside-out Perspective)¹⁸ หากไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับโทษเกี่ยวกับการผิดสัญญา การลงโทษทางการเงิน (Financial Penalties) เช่น การคิดค่าปรับเป็นสัดส่วนร้อยละของยอดขายของบริษัท ซึ่งสำหรับผลกระทบของกฎระเบียบด้านความยั่งยืนของสหภาพยุโรป จะมีผลแผ่ขยายครอบคลุมนอกเหนือจากภาคเอกชนในสหภาพยุโรป โดยกลุ่มเครือข่ายธุรกิจที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน และบริษัทเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัทยุโรป เช่น บริษัทส่งออกของไทยเป็นจำนวนไม่น้อยที่ส่งสินค้า ชิ้นส่วนต่าง ๆ วัตถุดิบไปยังสหภาพยุโรป บริษัทสัญชาติไทยที่ไปดำเนินธุรกิจทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการในสหภาพยุโรป หรือสาขาของบริษัทแม่สัญชาติยุโรปที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย จึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่บริษัทไทยที่อาจเป็นบริษัทหนึ่งที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทในยุโรป หรือเป็นบริษัทที่มีบริษัทในยุโรปอยู่ในห่วงโซ่อุปทานของตนจะต้องเตรียมความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานในระดับสากล นอกจากนี้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่าจากความมุ่งมั่นของกลุ่มสหภาพยุโรปในการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน ได้ให้ความสำคัญในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยออกเป็นกฎหมายระดับ Regulations, Directives แตกต่างจากมาตรการของประเทศไทยที่มีเพียงการออกประกาศและมาตรการที่ไม่เข้มงวด ไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน

4.1.2 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีความพยายามในการผลักดันการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เริ่มมีวิวัฒนาการที่น่าสนใจ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้มีการออกกฎระเบียบ Final Rule เป็นผลสำเร็จ เมื่อเดือนมีนาคม

¹⁷European Union, **Directive (EU) 2022/2464** [Online], available URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>, 2023 (December, 3).

¹⁸David Henry Doyle, op cit.

ค.ศ. 2024 แต่กฎระเบียบ และความพยายามต่าง ๆ ที่ออกมาในฉบับสุดท้ายดูเหมือนจะเข้มงวดน้อยกว่าที่หลายฝ่ายคาดหวัง มีการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ (Large Accelerated Filers) เปิดเผยข้อมูลด้านความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ¹⁹ ซึ่งมีผลกระทบกับกลยุทธ์ของบริษัท ผลการปฏิบัติงาน หรือเงื่อนไขทางการเงิน แต่ก็ถือว่ากฎระเบียบ Final Rule ของ SEC นี้ มีผลเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา มีการกำหนดรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศในลักษณะภาคบังคับ คือ ให้มีการเปิดเผยผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศต่อการเงินในเชิงอัตราหรือคำอธิบายเพิ่มเติมของงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เปลี่ยนประธานาธิบดีจากนายโจ ไบเดน เป็นนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งไม่มีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมสีเขียวหรือการรักษาโลกเท่าไบนัก มีการนำสหรัฐอเมริกาออกจากความตกลงปารีส จึงทำให้อาจมีการเปลี่ยนแปลงไม่ยอมรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านความยั่งยืน และมีพัฒนาการทางด้านมาตรการกำกับดูแลด้านความยั่งยืนล่าช้ากว่าสหภาพยุโรป

ส่วนกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีร่างกฎหมาย SB 253 หรือ Climate Corporate Data Accountability Act (CCDAA) ที่ใช้บังคับกับบริษัทของสหรัฐอเมริกาทั้งหมดที่มีรายได้ต่อปีไม่ต่ำกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และมีการประกอบธุรกิจในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยธุรกิจนั้นต้องเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1 และขอบเขตที่ 2 ภายในปี ค.ศ. 2026 และเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 3 ภายในปี ค.ศ. 2027 ซึ่งคาดว่าจะมีบริษัทที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้ประมาณ 5,300 บริษัท²⁰ และร่างกฎหมาย SB 261 หรือ Climate-Related Financial Risk Act (CRFRA)²¹ จะใช้บังคับกับบริษัทที่มีรายได้ต่อปีไม่ต่ำกว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ให้เปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงทางการเงินเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและมาตรการที่จะนำมาใช้ในการลดความเสี่ยงเหล่านั้น มีการบังคับใช้กับบริษัทมหาชนและบริษัทเอกชนทั่วไปที่มีการประกอบธุรกิจในรัฐแคลิฟอร์เนียเช่นเดียวกับกฎหมาย SB 253 และบริษัทจะต้องมีการจัดทำรายงานตามมาตรฐาน

¹⁹U.S. Securities and Exchange Commission, **SEC Adopts Rules to Enhance and Standardize Climate-Related Disclosures for Investors** [Online], available URL: <https://www.sec.gov/newsroom/press-release/2024-31>, 2024 (December, 19).

²⁰Brent W. Thompson, **California's Climate Disclosure Requirements: An Overview of Senate Bills 253 and 261** [Online], available URL: <https://calawyers.org/business-law/californias-climate-disclosure-requirements-an-overview-of-senate-bills-253-and-261/>, 2024 (May, 30).

²¹**SB-261 Greenhouse Gases: Climate-Related Financial Risk** [Online], available URL: https://www.leginfo.ca.gov/faces/billNavClient.xhtml?bill_id=202320240SB261, 2024 (September, 12).

ของคณะทำงานมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) โดยเริ่มเปิดเผยข้อมูลในปี ค.ศ. 2026 คาดว่า จะมีบริษัทที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้ประมาณ 10,000 บริษัท²² กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีความน่าสนใจตรงที่มีรูปแบบในภาคบังคับ และยังมีบทลงโทษปรับบริษัทที่ฝ่าฝืนไม่เปิดเผยข้อมูล ดังกล่าว นับว่ากฎหมายกำกับดูแลด้านการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีความก้าวหน้าไปไกลกว่ากฎหมายของรัฐบาลกลาง การบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกถึงขอบเขตที่ 3 ที่ต้องเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมอื่นด้วย ซึ่งก็อาจกระทบ ต่อภาคธุรกิจของไทยที่เป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทในมลรัฐหรือในสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกัน เห็นได้ว่า มาตรการของสหรัฐอเมริกาและมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีลักษณะภาคบังคับที่เข้มงวดกว่ามาตรการของประเทศไทยและยังมีการกำหนดโทษปรับสำหรับบริษัทที่ฝ่าฝืนด้วย²³ ถ้าประเทศไทยมีการกำหนด มาตรการที่เข้มงวดขึ้นและมีการกำหนดบทลงโทษปรับสำหรับบริษัทที่ฝ่าฝืน หรือบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล อันเป็นเท็จด้วย จะช่วยป้องกันการฟอกเขียวและทำให้การคุ้มครองนักลงทุนไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.1.3 สิงคโปร์

ประเทศเล็ก ๆ ที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินแห่งเอเชีย ได้มีการพัฒนามาตรการ การกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนได้อย่างรวดเร็วจากเดิมมีการออกมาตรการกำหนด ให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำรายงานด้านความยั่งยืน²⁴ เพื่อให้นักลงทุนได้เห็นถึงความเสี่ยงต่าง ๆ และ โอกาสเติบโตในระยะยาวของบริษัท แต่เนื่องจากการเล็งเห็นถึงผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศที่มีการส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว ทางคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ ได้มีการเผยแพร่ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาแนะนำการจัดทำ รายงานด้านความยั่งยืน (SRAC's Recommendations)²⁵ ให้มีการจัดทำรายงานด้านการเปลี่ยนแปลง

²²Brent W. Thompson, op cit.

²³David A. Bell, Ron C. Llewellyn, Emily Sacks-Wilner, Fenwick & West LLP, **California's Proposed Bills Require Reporting on Climate Emissions and Risks** [Online], available URL: <https://corpgov.law.harvard.edu/2023/10/01/californias-proposed-bills-require-reporting-ob-climate-emissions-and-riskks/>, 2024 (May, 30).

²⁴SGX, **Sustainability Reporting Singapore Exchange** [Online], available URL: <https://www.sgx.com/sustainable-finance/sustainability-reporting>, 2023 (October, 23).

²⁵ACRA, **Public Consultation on Recommendations by the Sustainability Reporting Advisory Committee** [Online], available URL: <https://www.acra.gov.sg/legislation/legislative-reform/listing-of-consultation-papers/public-consultation-on-turning-climate-ambition-into-action-in-singapore-recommendationsby-the-sustainability-reporting-advisory-committee>, 2023 (September, 12).

สภาพภูมิอากาศในลักษณะภาคบังคับ แก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ภายในปี ค.ศ. 2025 บริษัทจดทะเบียนที่ออกหลักทรัพย์ทั้งหมดในสิงคโปร์จะต้องรายงานและจัดทำรายงานด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สอดคล้องตามมาตรฐานการจัดทำรายงานของคณะกรรมการมาตรฐานด้านความยั่งยืนระหว่างประเทศ (International Sustainability Standards Board: ISSB) และบริษัทจดทะเบียนจะต้องเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 3 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2026 และในปี ค.ศ. 2027 จะมีการใช้บังคับกับบริษัทขนาดใหญ่ที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน (บริษัทที่มีรายได้ต่อปีขั้นต่ำ 1 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ และมีสินทรัพย์ขั้นต่ำ 500 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์) จะต้องจัดทำรายงานดังกล่าวเช่นกัน ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลในขอบเขตที่ 3 โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ (Accounting Corporate and Regulatory Authority: ACRA) เห็นได้ว่า สิงคโปร์เริ่มมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วกับการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการเสนอให้บังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมดจะต้องจัดทำรายงานผลกระทบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยจะมีการแก้ไขกฎระเบียบ Listing Rules เพื่อรองรับการบังคับใช้ เท่านั้น ยังไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้บังคับใช้กับบริษัทขนาดใหญ่ทั่วไปด้วย²⁶ ผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยควรมีมาตรการบังคับให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งฉบับเช่นเดียวกับสิงคโปร์ ยื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจาก แบบ 56-1 One Report เพื่อเป็นการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรีบด่วน แต่คงไม่สามารถใช้บังคับได้กับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในคราวเดียวกันดังเช่นสิงคโปร์ เนื่องจากเกรงว่าจะส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจอัตราการเจริญเติบโตของบริษัทจดทะเบียนขนาดเล็ก จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มบริษัทจดทะเบียนพบว่า บริษัทจดทะเบียนบางบริษัทยังมีความกังวลเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่กระบวนการผลิตแบบยั่งยืน จึงควรใช้มาตรการบังคับที่เข้มงวดกับบริษัทขนาดใหญ่หรือบริษัทที่มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดก่อน จากผลการศึกษาจะเห็นว่า ประเทศต่าง ๆ เริ่มปรับมาตรการมาใช้รูปแบบภาคบังคับมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ประเทศไทยควรมีรูปแบบมาตรการบังคับที่เข้มงวดขึ้นด้วยเหตุผลดังนี้

1) การคุ้มครองนักลงทุน

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลมิใช่ทางการเงินล้วนมีความสำคัญต่อตลาดทุน ในประเด็นเรื่องการคุ้มครองนักลงทุนที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาตลาดทุน ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุนรายย่อยหรือนักลงทุนสถาบันล้วนต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินต่าง ๆ

²⁶SGX Group, *Climate Reporting to Help Companies Ride the Green Transition* [Online], available URL: <https://www.sgxgroup.com/media-centre/20240228-climate-reporting-help-companies-ride-green-transition>, 2024 (September, 20).

คำนวณหาอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อตัดสินใจเลือกลงทุนในบริษัทที่มีผลประโยชน์ที่ดีที่สุด หรือข้อมูลที่มีใช้ทางการเงิน ดังเช่นข้อมูลด้านความยั่งยืนเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์แนวโน้มการเจริญเติบโตของบริษัทในระยะยาว ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเป็นข้อมูลที่โปร่งใส ถูกต้อง และนักลงทุนในตลาดควรได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง ทันสมัย เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกลงทุนหลักทรัพย์ที่ต้องการได้อย่างแม่นยำ การมีมาตรการทางกฎหมายในภาคบังคับอย่างเข้มงวดจะช่วยให้ให้นักลงทุนได้รับการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส มีมาตรฐาน ข้อมูลที่นำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ได้ถูกต้องแม่นยำ

2) การเพิ่มประสิทธิภาพตลาดทุน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสมมติฐานตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis) ซึ่งเป็นทฤษฎีด้านการลงทุนจากแนวคิดของ Eugene Fama หมายถึง ตลาดที่ราคาหลักทรัพย์สะท้อนข่าวสารข้อมูลของหลักทรัพย์อย่างรวดเร็วและทั่วถึง²⁷ ประสิทธิภาพของตลาดจะเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ไม่มีต้นทุนในการได้มาซึ่งข่าวสารข้อมูล และผู้ลงทุนแต่ละรายได้รับข่าวสารข้อมูลในเวลาใกล้เคียงกัน ผู้ลงทุนตอบสนองต่อข่าวสาร ข้อมูลใหม่อย่างรวดเร็ว และเต็มที่ เป็นเหตุให้ราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงตามข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเพื่อสนับสนุนการปิดช่องว่างของทฤษฎีสมมาตรของข้อมูลทำให้คู่สัญญาทุกฝ่ายมีข้อมูลเท่าเทียมกัน ผู้เขียนเห็นว่าการมีมาตรการบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน อันได้แก่ข้อมูลทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อธรรมาภิบาล ทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล อย่างโปร่งใส ทันสมัยและทั่วถึง จะทำให้นักลงทุนได้นำข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล ไปใช้ควบคู่กับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ประกอบการวิเคราะห์ตัดสินใจเลือกลงทุนได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากขึ้น ช่วยส่งเสริมให้เกิดตลาดที่มีประสิทธิภาพตามสมมติฐานตลาดที่มีประสิทธิภาพ ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เข้มงวดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ตลาดทุนของไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามสมมติฐานตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis) และการมีมาตรการการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เข้มงวดขึ้นจะช่วยทำให้ลดปัญหาเกี่ยวกับความอสมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) คือ การที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีข้อมูลที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจไม่เท่าเทียมกัน ทำให้มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบในการเข้าทำสัญญาการบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งทางการเงินและข้อมูลด้านความยั่งยืนอย่างถูกต้องโปร่งใส ภายใต้ความรับผิดชอบต่อกรรมการบริษัทจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียในตลาดทุน ได้รับข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลด้านความยั่งยืนอย่างถูกต้อง และเท่าเทียมกัน

²⁷Eugene F. Fama, **Efficient Market, and the Noble Prize** [Online], available URL: <https://www.chicagobooth.edu/review/eugene-fama-efficient-markets-and-the-nobel-prize>, 2024, (December, 11).

3) ส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาจะเห็นว่า แนวคิดการดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง 17 เป้าหมายของสหประชาชาติ ซึ่งมีการสะท้อนเสาหลัก 3 เสาหลักของมิติด้านความยั่งยืน ได้แก่ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และอีก 2 มิติ คือ มิติด้านสันติภาพและสถาบัน มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา ดังนั้น การมีรูปแบบมาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ในภาคบังคับที่เข้มงวดจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคธุรกิจให้ดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่บริษัท บริษัทต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและเปิดเผยข้อมูลที่ตนทำตัวเป็นพลเมืองที่ดีมีความรับผิดชอบต่อเพื่อสื่อสารให้สังคมและผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้ถึงการทำความดีของบริษัทมีผลส่งเสริมทำให้ประเทศไทยซึ่งร่วมเป็นภาคีตามวาระของสหประชาชาติดังกล่าว ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4) การป้องกันการฟอกเขียว

การมีมาตรการทางกฎหมายในภาคบังคับที่เข้มงวดในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน จะทำให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากข้อเท็จจริง เป็นการป้องกันการกระทำอันเป็นการฟอกเขียว ซึ่งอาจมีบริษัทที่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ได้มีกิจกรรมสีเขียว แต่สร้างภาพลักษณ์ว่าเป็นบริษัทที่ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือทำการฟอกเขียว จากการศึกษพบว่า ในปัจจุบันมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีสภาพบังคับที่เข้มงวด ปราศจากบทลงโทษทำให้มีบริษัทจำนวนมาก มีการเผยแพร่จัดทำรายงานด้านความยั่งยืนที่เป็นเท็จ ไม่มีนโยบายเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม แต่จัดทำรายงานเผยแพร่ข้อมูลด้านความยั่งยืนที่บริษัทไม่มีการปฏิบัติจริงเพื่อหวังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัท หรือการจัดทำรายงานเพียงให้มียื่นส่งไปตามระเบียบแต่เป็นการจัดทำรายงานที่ไม่มีมาตรฐาน ถูกต้อง หรือลอกข้อมูลจากบริษัทอื่น ซึ่งจะส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของตลาดทุนไทยในที่สุด ถ้ามีการใช้มาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เข้มงวดขึ้นมีการกำหนดโทษในการฝ่าฝืน ไม่รายงาน หรือรายงานข้อเท็จจริง จะต้องได้รับโทษปรับทางการเงินเป็นสัดส่วนร้อยละของยอดขาย เป็นต้น ก็จะทำให้มีการกระทำที่แอบอ้างว่า “รักษ์โลก” ลดน้อยลง

5) การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศจะเห็นว่า มีหลายประเทศที่ปรับมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนไปสู่ภาคบังคับมากขึ้น และการปรับมาตรการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น ซึ่งหลายมาตรการจะเป็นการบังคับให้เปิดเผยข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ

ตลอดห่วงโซ่อุปทานดังกล่าวมาแล้ว จึงเป็นการมีอาจหลีกเลี่ยงที่บริษัทจดทะเบียนไทยที่เป็นบริษัทข้ามชาติ จะต้องมีการส่งสินค้าไปเป็นวัตถุดิบหรือมีการส่งสินค้าไปขายยังประเทศต่าง ๆ ที่มีมาตรการบังคับที่เข้มงวดก็ต้องจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนตามกฎหมายของประเทศคู่ค้านั้นเช่นกัน ถ้าประเทศไทยมีเป้าหมายส่งเสริมการส่งออก หรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจการลงทุนระหว่างประเทศ ควรส่งเสริมให้มีรูปแบบมาตรการทางกฎหมายการกำกับดูแลในภาคบังคับ เพื่อป้องกันการถูกกีดกันทางการค้าจากประเทศต่าง ๆ และส่งเสริมเผยแพร่ให้จัดเตรียมรายงานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีมาตรฐานในระดับสากล เช่น มาตรฐานรายงานของคณะทำงานมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) หรือคณะกรรมการมาตรฐานด้านความยั่งยืนระหว่างประเทศ (International Sustainability Standards Board: ISSB) ที่เผยแพร่ มาตรฐาน IFRS S1 และ IFRS S2²⁸ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของประเทศต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET100 พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อกันในระดับที่ต่ำมาก ๆ จึงทำให้สรุปได้ว่า ควรให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในลักษณะภาคบังคับมากขึ้น เนื่องจากการใช้มาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เข้มงวดขึ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในระดับต่ำมาก หรือไม่ได้ส่งผลทำให้บริษัทมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงมากนักจากการที่จะมีต้นทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเปลี่ยนผ่านไปสู่กระบวนการผลิตแบบยั่งยืนหรือในอีกแง่หนึ่งถ้าภาครัฐไม่มีมาตรการทางกฎหมายบังคับที่เคร่งครัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะส่งผลทำให้ไม่มีสิ่งกระตุ้นให้บริษัทเหล่านั้นต้องเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน เพราะระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับในลักษณะไม่เข้มงวด ภาคสมัครใจ หรือการให้รางวัลที่มากขึ้นก็ไม่มีความสัมพันธ์ในการที่จะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นดีขึ้น หรือส่งผลในทางบวกต่อภาคธุรกิจที่จะได้รับผลประโยชน์ทางการเงินมากขึ้น จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายบังคับที่มากขึ้นกว่าเดิม ในเบื้องต้น แม้ว่าในระยะแรกจะต้องมีการลงทุนในการปฏิบัติตามหลักการดำเนินธุรกิจด้านความยั่งยืน แต่ในระยะยาวจะส่งผลดีต่อธุรกิจได้เจริญเติบโต

²⁸สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ก.ล.ต.จัดทำ TCFD Recommendations ฉบับภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (ฉบับที่ 194/2566) [Online], available URL: http://www.sec.or.th/Th?Pages/News_Detail.aspx?SECID=10193, 2024 (ธันวาคม, 24).

อย่างยั่งยืน องค์กรธุรกิจและผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ย่อมยินดีที่จะปฏิบัติตามหลักการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ระบบการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในที่สุด

ดังนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยควรใช้แนวทางในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ในลักษณะผสม มีทั้งส่วนที่เป็นการบังคับแบบเข้มงวด บังคับแบบลักษณะการนำไปปฏิบัติให้มากที่สุดหรือชี้แจงเหตุผล (Comply or Explain Basis) และแบบสมัครใจ การมีประกาศที่ ทจ.55/2563 ที่มีการให้ยื่นแบบ 56-1 One Report ที่มีลักษณะแบบไม่เข้มงวดดังเช่นปัจจุบันเพียงเท่านี้ ผู้เขียนไม่เห็นด้วย แต่ผู้ประกอบการบริษัทจดทะเบียนอาจยังไม่พร้อมที่จะใช้มาตรการภาคบังคับในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนทั้งหมดทันที เนื่องจากจะต้องมีต้นทุนเกี่ยวกับกระบวนการผลิตที่สูงขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่าน การเริ่มมีมาตรการในเชิงบังคับมากขึ้นกว่าเดิมจึงค่อยปรับเปลี่ยนแบบแบ่งเป็นช่วงเวลาการบังคับใช้กับแต่ละประเภทของบริษัทจดทะเบียนที่เหมาะสม

4.2 การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับประเภทของข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในรายงานด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทย

ปัญหาประเด็นด้านความยั่งยืนสามารถพิจารณาในหลายประเด็นที่เกี่ยวข้อง บริษัทไม่สามารถให้ความสำคัญกับทุกประเด็นเท่ากันเนื่องจากการมีทรัพยากรที่จำกัด บริษัทต้องจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เหมาะสมในการจัดการกับประเด็นด้านความยั่งยืนที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจของตน จำเป็นต้องมีการจัดลำดับประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนก่อน เช่น การบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การกำกับดูแลกิจการที่ดี อาชีวอนามัยและความปลอดภัย การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น สำหรับปัจจุบันนี้ จะเห็นว่าในหลายประเทศให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.2.1 สหภาพยุโรป

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ เช่น SFDR Taxonomy Disclosure ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหมวดหมู่ธุรกิจสีเขียวหรือกฎหมาย CSRD ของกลุ่มสหภาพยุโรป ให้ความสำคัญกับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและตลอดห่วงโซ่อุปทาน แต่ตามกฎหมาย CSRD จะมีขอบเขตการจัดทำรายงานที่กว้างกว่า มีลักษณะในภาคบังคับ ที่มีการเน้นทางด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ, เศรษฐกิจหมุนเวียน และด้านแรงงาน จะเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ของสหภาพยุโรปเน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและการกำกับดูแลกิจการที่ดีทั้งสามด้าน

4.2.2 สหรัฐอเมริกา

ตาม SEC Final Rule มีการบังคับให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่วนกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียก็เน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่นกัน ดังนั้น จึงเป็นการเน้นให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

4.2.3 สิงคโปร์

มีการบังคับให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนในลักษณะการนำไปปฏิบัติให้มากที่สุดหรือชี้แจงเหตุผล (Comply or Explain Basis) และต่อมา มีการเสนอขอแนะนำ (Recommendation) ต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศในลักษณะภาคบังคับ จึงเห็นว่าสิงคโปร์เน้นความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมหรือตัว E บริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในสิงคโปร์ต้องรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 1 และขอบเขตที่ 2 ตามมาตรฐาน ISSB ตั้งแต่ปี 2025²⁹ เป็นต้นไป

สำหรับประเทศไทย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กำหนดการจัดทำรายงานโดยให้ยื่นแบบ 56-1 One Report มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งสามด้านมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมและเพียงพอ แต่มีลักษณะการนำไปปฏิบัติให้มากที่สุดหรือชี้แจงเหตุผล (Comply or Explain Basis) ไม่มีการบังคับเคร่งครัด จึงไม่ทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน ดังนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลและจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนที่ได้มีการเสนอให้จัดทำในรูปแบบบังคับในประเทศไทย ควรเน้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำรายงานโดยเน้นข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมหรือตัว E ด้วยเหตุผลดังนี้

1) ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงขึ้นในชั้นวิกฤติ

ปัจจุบันนี้ปัญหาผลกระทบเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศมีความทวีความรุนแรงมากขึ้นไปทั่วทุกภูมิภาค สำหรับประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับปัญหาฝุ่นพิษสูงติดอันดับโลก การประสบปัญหาอุทกภัยครั้งใหญ่ทางภาคเหนือในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ได้สร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจเป็นจำนวนไม่น้อย ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเป็นปัญหาที่ประชาคมโลกให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เห็นได้จากการศึกษาเปรียบเทียบมาตรการกฎหมายต่างประเทศ ทั้งสหรัฐและสิงคโปร์ต่างมุ่งเน้นการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ คือ เน้นให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรือตัว E ในภาคบังคับ

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักลงทุน บางส่วนต้องการให้บริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและบางส่วนต้องการให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินธุรกิจ โดยมีความเห็นว่า ถ้าบริษัทมีตัว G แล้วต่อไป E และ S ก็จะตามมา ผู้เขียนก็เห็นด้วยว่าถ้าผู้บริหาร กรรมการบริษัทมีหลักธรรมาภิบาลที่ดี การกำกับดูแลกิจการที่ดี ดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส ปราศจากการทุจริต มีหลักธรรมาภิบาลหรือตัว G แล้ว ย่อมจะมีความรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลทั้งด้านงบการเงินและข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้

²⁹SGX Group, op cit.

และแน่นอนว่าต้องมีความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนให้ด้าน E กับ S ตามมา เพียงแต่ว่าจะตามมาในระดับที่แตกต่างกัน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผู้เขียนเห็นว่า ควรเร่งดำเนินการพัฒนาแนวคิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความร่วมมือการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ให้แทรกซึมเข้าไปในจิตสำนึกของผู้บริหารและพนักงานทุกระดับก่อนน่าจะตรงกับประเด็นการแก้ปัญหาที่ร้อนมากกว่า

2) การดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลก

การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนโดยเน้นด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการช่วยส่งเสริมนโยบายของประเทศไทยในการขับเคลื่อนด้านพันธสัญญาระหว่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคีตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายความตกลงปารีสได้สร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกไว้ที่ 1.5 องศา ซึ่งรัฐบาลไทยได้กำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกจลจลร้อยละ 20 - 25 ภายในปี ค.ศ. 2030 และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN SDGs) เช่น เป้าหมายที่ 7 คือ พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Affordable and Clean Energy) และเป้าหมายที่ 13 คือ การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)³⁰

3) บริษัทจดทะเบียนได้มีโอกาสประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศของบริษัทและกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรง การที่บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามกรอบการรายงานตามมาตรฐานสากลของคณะทำงานมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) หรือคณะกรรมการมาตรฐานด้านความยั่งยืนระหว่างประเทศ (International Sustainability Standards Board: ISSB) ที่ออกมาตรฐานรายงาน IFRS³¹ จะมีประโยชน์แก่บริษัทจดทะเบียนอย่างมากในการมีโอกาสได้กำหนดประเด็นความเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ (Material) และ เกี่ยวข้องโดยตรง (Relevant) ในการทำให้บริษัทอาจได้รับผลกระทบต่อสถานะทางการเงินจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น บริษัทได้มีโอกาสในการบริหารความเสี่ยงทางด้านสภาพภูมิอากาศ ความเสี่ยงทางกายภาพ ที่เกิดจาก

³⁰SDG move, ความพยายามลดโลกร้อนของไทยเป็นอย่างไร ส่องแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกตามหมวดหมู่ของ ‘ความตกลงปารีส’ [Online], available URL: <https://www.sdgmove.com/2022/12/21/Thailand-greenhouse-gas-emission/>, 2024 (มิถุนายน, 2).

³¹สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, เรื่องเดิม.

ผลกระทบโดยตรงตามที่รายงานกำหนดให้ต้องเปิดเผย เช่น สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกิดอุทกภัยในภาคเหนือ และบริษัทตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือ อาจได้รับผลกระทบความเสียหายแก่โรงงาน เครื่องจักร ทรัพย์สิน วัตถุดิบ ต้นทุนการผลิตอื่น ๆ และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนผ่าน เช่น ความเสี่ยงจากการออกกฎระเบียบใหม่เกี่ยวกับการลดผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การช่วยลดก๊าซเรือนกระจก ซึ่งถ้าบริษัทจดทะเบียนเป็นธุรกิจที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากก็จะต้องได้รับผลกระทบจากการใช้กฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ที่ออกมาควบคุม เช่น ผลกระทบและความเสี่ยงด้านภาษีคาร์บอนที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัทในระยะยาว ดังนั้น การที่บริษัทมองเห็นและประเมินถึงปัญหาความเสี่ยงเหล่านี้ ย่อมมีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดนโยบาย การบริหารงานให้สอดคล้องกับการเตรียมรับความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้น ก็จะทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดได้เมื่อต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติเหล่านั้น การจัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงเกิดประโยชน์ในการวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจแก่บริษัทเช่นเดียวกัน ไม่ได้เป็นเพียงการสร้างภาระต้นทุนให้แก่บริษัทเท่านั้น

4) การขับเคลื่อนพัฒนาธุรกิจรูปแบบใหม่ด้านพลังงานหมุนเวียนเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจสังคมคาร์บอนต่ำ

การเน้นให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทจะเป็นกลไกขับเคลื่อนกลยุทธ์และทิศทางดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ทำให้บริษัทเห็นความสำคัญและตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เกิดแนวความคิดในการพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย เช่น การใช้รถยนต์ไฟฟ้า การจัดการขยะรีไซเคิล การสร้างโอกาสทางธุรกิจในการพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างโอกาสการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศและการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี

ผู้เขียนจึงเห็นว่า ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรกในการแก้ปัญหาที่บริษัทยังมีปัญหานี้อยู่ก่อน จึงขอเสนอให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพอากาศ ในลักษณะภาคบังคับยื่นต่อคณะกรรมการกำกับดูแลหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เช่นกัน โดยอาจยื่นรวมไปในแบบ 56-1 One Report เป็นรายงานประจำปีเช่นเดียวกับรายงานงบการเงินรายปี โดยรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศควรอ้างอิงตามแบบการจัดทำรายงานตามมาตรฐานสากลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงในต่างประเทศ ซึ่งมาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลในต่างประเทศต่าง ๆ มักจะกำหนดให้ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนตั้งแต่ต้นน้ำยันปลายน้ำหรือตลอดห่วงโซ่อุปทาน ก็จะเกิดประโยชน์เมื่อบริษัทจดทะเบียนไทยต้องอยู่ในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทในต่างประเทศ หรืออาจมีบริษัทต่างประเทศที่มีภาระต้องยื่นรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศอยู่ในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทจดทะเบียนไทย ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการ

รายงานสากลตามข้อแนะนำของคณะทำงานมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) ซึ่งเป็นกรอบการรายงานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่ทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการเผยแพร่คู่มือการทำรายงานดังกล่าว เป็นภาษาไทยแล้ว หรือตามกรอบการรายงานมาตรฐานของคณะกรรมการมาตรฐานด้านความยั่งยืนระหว่างประเทศ (International Sustainability Standards Board: ISSB) ที่มีการออกมาตรฐานรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลสองฉบับ คือ มาตรฐานเรื่องข้อกำหนดทั่วไปสำหรับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน IFRS S1 และมาตรฐานเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ IFRS S2 ซึ่งปัจจุบันมีบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่หลายบริษัทจัดทำรายงานตามมาตรฐานดังกล่าวอยู่แล้วเป็นจำนวนไม่น้อย เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัทแก่นักลงทุนไทยและต่างชาติ ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นว่า กรอบการรายงานสากลของคณะทำงานมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) หรือ IFRS ก็มีการกำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศมีองค์ประกอบแรก คือ การกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือตัว G ขึ้นก่อน³² แล้วตามมาด้วยกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยง และการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งก็สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุนบางส่วนจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ต้องการให้บริษัทจดทะเบียนต้องมี G มาก่อน

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรที่ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามมาตรการ

นอกจากการพิจารณาในประเด็นเรื่องรูปแบบการกำกับดูแลแล้วจะมีลักษณะเป็นภาคบังคับหรือภาคสมัครใจ และควรเปิดเผยข้อมูลประเภทใดมากกว่าหรือไม่ ผู้เขียนยังพบว่า ต้องทำการศึกษาดังถึงการแบ่งแยกรูปแบบลักษณะข้อมูลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ควรจะมีลักษณะการแบ่งแยกการกำกับดูแลข้อมูลด้านความยั่งยืนแบบใด เช่น

- 1) แบ่งตามลักษณะขนาดองค์กร (Entity Level)
- 2) แบ่งตามลักษณะผลิตภัณฑ์ และการบริการ (Product and Service Level)

ซึ่งในบางประเทศอาจแบ่งรูปแบบการกำกับดูแลตามขนาดขององค์กร ถ้าเป็นองค์กรขนาดใหญ่จึงมีการกำกับดูแลในลักษณะที่เป็นภาคบังคับ หรือบางประเทศอาจแบ่งตามลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการส่งผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ

³²สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ, ทำความรู้จักกับร่าง IFRS S1 - IFRS S2 ที่มุ่งเน้นเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุน [Online], available URL: <https://www.tfac.or.th/upload/9414/RgKvrQPLx0.pdf>, 2024 (ธันวาคม, 15).

ภูมิอากาศ จึงต้องมีการตัดสินใจว่าขนาดองค์กรและข้อมูลระดับใดที่จะอยู่ภายใต้กฎหมายในการกำกับดูแล จึงจะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของตลาดทุนในแต่ละประเทศ

4.3.1 สหภาพยุโรป

เริ่มการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ คือ Regulation [EU] 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on Sustainability-Related Disclosures in Financial Services Sector: SFDR โดยบังคับใช้กับสถาบันการเงิน ส่วนกฎหมาย Corporate Sustainability Reporting Directive: CSRD บังคับใช้กับบริษัทดังต่อไปนี้

1) บริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในสหภาพยุโรป ยกเว้นบริษัทขนาดเล็ก ส่วนบริษัท SMEs แม้ว่าจะอยู่ในหลักเกณฑ์นี้ แต่จะผ่อนปรนให้เริ่มยื่นรายงานในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2026

2) บริษัทในสหภาพยุโรปหรือบริษัทในสหภาพยุโรปที่เป็นสาขาของบริษัทอื่นที่ไม่ใช่บริษัทในสหภาพยุโรป และเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่เข้าหลักเกณฑ์ 2 ข้อจากหลักเกณฑ์ทั้งหมด 3 ข้อ ดังนี้³³

(1) มีเงินทุนหมุนเวียนมากกว่า 40 ล้านยูโร

(2) สินทรัพย์ในงบดุลมากกว่า 20 ล้านยูโร

(3) มีพนักงานมากกว่า 250 คน

3) กฎหมาย CSRD จะนำมาปรับใช้กับบริษัทประกัน และสถาบันสินเชื่อต่อไป

ดังนั้น จะเห็นว่าการแบ่งการกำกับดูแลตามขนาดขององค์กร โดยจะเริ่มบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ก่อน สำหรับบริษัทที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์นี้จะต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามหลักการเปิดเผยข้อมูลผลกระทบทั้งสองด้าน (Double-Materiality) กล่าวคือ ต้องมีการรายงาน ผลกระทบของกิจกรรมของบริษัทต่อคนและสิ่งแวดล้อม และ ปัจจัยเกี่ยวกับความยั่งยืนต่าง ๆ ที่มีผลต่อบริษัท การเปิดเผยข้อมูลจะต้องพิจารณาจากทั้งมุมมองระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว และต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับห่วงโซ่คุณค่า และห่วงโซ่อุปทาน

4.3.2 สหรัฐอเมริกา

ได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ คือ กฎระเบียบ SEC Final Rules ใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญ (Large Accelerated Filers: LAFs) และ

³³PWC, The Circular Economy Transition for Asia Pacific [Online], available URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/esg/esg-asia-pacific/the-circular-economy-transition-for-asia-pacific.html>, 2024 (December, 19).

บริษัทที่มีบทบาทสำคัญ (Accelerated Filers: AFs) ในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก³⁴ โดยมุ่งเน้นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะภาคบังคับ เริ่มใช้บังคับกับบริษัทที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบขนาดใหญ่ (Large Accelerated Filers) และบริษัททั่วไปที่มีส่วนสำคัญในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จะต้องเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในขอบเขตที่ 1 และขอบเขตที่ 2 มีการกำหนดกรอบระยะเวลา ให้บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ที่มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต้องเปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศต่องบการเงินเมื่อเริ่มต้นปีงบประมาณ 2025 ดังนั้น จะเห็นว่าการแบ่งขอบเขตการบังคับใช้ตามขนาดขององค์กรและประเภทอุตสาหกรรม ส่วนกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีร่างกฎหมาย SB 253 หรือ Climate Corporate Data Accountability Act (CCDAA) ที่ใช้บังคับกับบริษัทของสหรัฐอเมริกาทั้งหมดที่มีรายได้ต่อปีไม่ต่ำกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาและร่างกฎหมาย SB 261 หรือ Climate-Related Financial Risk Act (CRFRA) จะใช้บังคับกับบริษัทที่มีรายได้ต่อปีไม่ต่ำกว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา³⁵ ซึ่งเป็นการแบ่งขอบเขตการบังคับใช้ตามขนาดขององค์กร

4.3.3 สิงคโปร์

สิงคโปร์มีการให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศโดยบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดและบริษัททั่วไปขนาดใหญ่³⁶

สำหรับประเทศไทย ในการจัดทำรายงานตามแบบ 56-1 One Report มีการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด สำหรับแนวทางในการแก้ไขมาตรการใหม่นั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า เพื่อการแก้ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเร่งด่วนควรจะบังคับให้บริษัทจดทะเบียนทั้งหมดมีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศเช่นเดียวกัน แต่สำหรับประเทศไทยทั้งบริษัทจดทะเบียนและนักลงทุนยังไม่มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนทันที ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอในการจัดทำรายงานหรือการนำข้อมูลจากรายงานไปใช้ในการวิเคราะห์ แม้ว่าทาง ก.ล.ต. จะมีการจัดทำคู่มือการจัดทำรายงานตามกรอบสากลของคณะทำงานมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) ฉบับภาษาไทยเผยแพร่แล้ว จึงควรมีการแบ่งช่วงระยะเวลา โดยเริ่มการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ในกลุ่มดัชนี SET100 ก่อน ในระยะต่อไป จึงเป็นการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในช่วงเวลาที่เหมาะสมด้วยเหตุผลดังนี้

³⁴U.S. Securities and Exchange Commission, op cit.

³⁵Brent W. Thompson, op cit.

³⁶SGX Group, op cit.

1) บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET100 เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีสภาพคล่องสูง ผ่านการคัดเลือกทั้งด้านมูลค่าการซื้อขายและปริมาณหุ้นซื้อขายที่มีขนาดใหญ่ 100 อันดับแรก ซึ่งมักจะเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่สูง ถ้ามีการใช้มาตรการบังคับกับกลุ่มบริษัทนี้ก่อน น่าจะเห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้นในการขับเคลื่อนเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก

2) เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนอื่นมีระยะเวลาการเตรียมปรับตัวล่วงหน้าในช่วงเปลี่ยนผ่านซึ่งอาจมีต้นทุนในการผลิต การเปลี่ยนแปลงเครื่องจักร เชื้อเพลิงที่ใช้ในกระบวนการผลิต หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สูงขึ้น

3) บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET100 ซึ่งเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีภูมิห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวข้องกับบริษัทในต่างประเทศ ได้มีการจัดทำรายงานด้านผลกระทบเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศในภาคสมัครใจบ้างแล้ว จึงไม่น่าจะได้รับผลกระทบมากนักจากการปรับเปลี่ยนมาตรการสู่ภาคบังคับมากขึ้น และจากการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้กำหนดใช้กลุ่มบริษัทดัชนี SET100 เป็นกลุ่มตัวอย่างผลการวิจัยเชิงปริมาณในการหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและการได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนมีความสัมพันธ์เชิงถดถอยระหว่างกันในระดับที่ต่ำมาก การใช้มาตรการบังคับในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนกับบริษัทกลุ่มนี้ จึงไม่น่าจะทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากจนอัตราผลตอบแทนลดลงแต่ประการใด จึงเป็นการสมควรที่จะบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET100 ก่อน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และไทย

มิติเปรียบเทียบ	European Union	United States	Singapore	Thailand
กฎหมาย/ ระเบียบสำคัญที่ เกี่ยวข้อง	- European Green Deal - EU Taxonomy Regulation - SFDR - CSRD - Net-zero Industry Act (ร่าง)	- The Securities Act of 1933 - The Securities Exchange Act of 1934 - SEC Final rule - กฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย - Climate Data Accountability Act (CCDAA) และ Climate-Related Financial Risk Act (CRFRA)	- The Environmental Protection and Management Act 1999 - The Resource Sustainability Act 2019 - The Companies Act 1967 - The Securities and Futures Act 2001 - The Listing Rules - The Corporate Governance Code - SRAC's Recommendation	- พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2535 - ประกาศคณะกรรมการตลาดทุนที่ ทจ. 44/2556 และ ทจ. 55/2563

มิติเปรียบเทียบ	European Union	United States	Singapore	Thailand
รูปแบบ/ มาตรการสำคัญ	ปรากฏกลไกสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น SFDR และ CSRD ที่เป็นกลไกกำหนดระเบียบข้อบังคับ/กำกับและติดตามประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสร้าง EU Taxonomy Regulation หรือเกณฑ์ในการกำหนด Classification เพื่อพิจารณา กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมรูปแบบมาตรการแบบ Mandatory แบ่งแยกความเข้มงวด	ตาม SEC final rule มีลักษณะรูปแบบ Mandatory ให้เปิดเผย climate-related risk โดยเสนอให้ใช้ TCFD Framework มีการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียน โดยแบ่งขอบเขตการบังคับใช้ แบ่งแยกตามประเภทขององค์กรดังนี้ Large Accelerated Filers (LAFs), Accelerated Filers (AFs), Smaller Reporting Companies (SRCs), Emerging Growth	จัดตั้งคณะกรรมการภายใต้ชื่อ “The Sustainability Reporting Advisory Committee (SRAC)” เพื่อให้คำแนะนำสำหรับแนวทางการปฏิบัติเพื่อรายงานด้านความยั่งยืนในวงกว้าง โดยในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2023 ACRA และ SGX RegCo ได้จัดเวทีหารือสาธารณะ และต่อมาได้มีการเสนอ SRAC’s Recommendation ให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศมีรูปแบบมาตรการเป็นแบบ Mandatory บนพื้นฐาน Comply or	การยื่นแบบ 56-1 One Report โดยรวมการรายงานข้อมูลทางการเงินและรายงานด้านความยั่งยืนไว้ในรายงานฉบับเดียว มีลักษณะ Soft Law บนพื้นฐาน Comply or Explain Basis ใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด สำหรับข้อเสนอใหม่ให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100

มิติเปรียบเทียบ	European Union	United States	Singapore	Thailand
	ตามขนาดบริษัทก่อน (Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) มีผลบังคับใช้ครอบคลุมจำนวน 50,000 บริษัท) โดยเปิดเผยข้อมูล ESG ทุกด้าน	Companies (EGCs), Non-Accelerated Filers (NAFs) ส่วนกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนียเปิดเผยข้อมูลด้าน Climate Risk มีรูปแบบบังคับ Mandatory โดยเปิดเผยข้อมูลด้าน Climate หรือตัว E	Explain Basis ใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด เน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านสภาพอากาศ Climate หรือตัว E	
มาตรการลงโทษ (Sanction)	โดยภายใต้แนวทางการลงโทษใหม่ บุคคลหรือผู้แทนบริษัทที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องถูกลงโทษจำคุกโดยขึ้นอยู่กับความรุนแรงและรูปแบบของโทษที่ได้กระทำ โดยกรณีที่เป็น	เริ่มมีมาตรการลงโทษบริษัทที่ไม่สามารถเปิดเผยรายงานข้อมูลด้านความยั่งยืนโดยในภาพรวม The Securities Exchange Commission (SEC) กำหนดบทลงโทษทางแพ่งร่วมกับคณะที่ปรึกษาด้านการลงทุนชั้นนำ การปรับ 19 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา	Monetary Authority of Singapore (MAS) ได้ดำเนินคดีกับบริษัทที่ทุจริตหรือมีการฟอกเงิน (Market Abuse & Money Laundering) โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2022 - 2023 ยื่นฟ้อง 136 คดีฐานความผิดอาชญากรรม 39 คดีและค่าปรับคิดเป็นมูลค่า	การจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนใน One Report มีลักษณะ Comply or Explain ถ้าไม่ปฏิบัติ ให้แสดงเหตุผลอธิบายเพิ่มเติม ไม่มีลักษณะการลงโทษที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ข้อเสนอใหม่ให้มีโทษปรับ ถ้าเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง

มิติเปรียบเทียบ	European Union	United States	Singapore	Thailand
	ความผิดที่ได้รับ การยืนยันและก่อให้เกิดผลกระทบบางอย่างต่อสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรงจะถูกตัดสินจำคุกจำนวน 8 ปี และหากก่อให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิต จะต้องจำคุก จำนวน 10 ปี และอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ จำนวน 5 ปี สำหรับบริษัท จะต้องโทษ การปรับ โดยกำหนดกรอบวงเงินค่าปรับจำนวน 24 ล้านยูโร หรือ 40 ล้านยูโร ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของอาชญากรรม และจำเลยจะต้องถูกบังคับ	สำหรับ การฟอกเขียว เช่น การปลอมแปลงว่ามี การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความยั่งยืนเกินกว่าความเป็นจริง และกำหนดแนวทางพิจารณาเบื้องต้น สำหรับการลงทุน นอกจากนี้ ยังมีกลไกการลงโทษ หากไม่สามารถ นำ ESG Factors ไปผนวกในการดำเนินธุรกิจได้ ซึ่งจะถูกตรวจสอบโดย SEC Task Force โดยมาตรการยังอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละรัฐเช่น SB253, SB261	20.8 ล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ โดยจำนวน 12.96 ล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ อยู่ในฐานความผิดการค้าข้อมูลบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลแบบบิดเบือน โดย MAS ได้ร่วมมือกับ SGX และหน่วยงานภาคี ในการดำเนินการตรวจสอบข้อมูล รายงานบริษัท เพื่อพิจารณาความน่าเชื่อถือและการปลอมแปลงเอกสารรายงาน ซึ่งหากพบฐานความผิดรุนแรงก็อาจจะถูกพิจารณาเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรม	

มิติเปรียบเทียบ	European Union	United States	Singapore	Thailand
	ในการจ่ายค่าทดแทนต่อสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการกระทำทำให้เกิดความสูญเสีย ³⁷	ของรัฐแคลิฟอร์เนีย ³⁸	ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ³⁹	

ดังนั้น จะเห็นว่าสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ มีรูปแบบมาตรการในภาคบังคับโดยสหภาพยุโรปเน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนทุกด้าน ส่วนสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์เน้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมให้มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศ ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีมาตรการบังคับที่เข้มงวด ไม่มีบทลงโทษเฉพาะเกี่ยวกับการจงใจปกปิดไม่เปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนหรือเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เป็นเท็จหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง

5. ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมและผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ไม่สามารถสำเร็จได้โดยภาครัฐอย่างเดียว จำเป็นต้องประสานงานและได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกมาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนดังนี้

³⁷EU Lawmakers Approve Penalties Including Imprisonment, **Fines for Environment Crimes** [Online], available URL: <https://www.esgtoday.com/eu-lawmakers-approve-penalties-including-imprisonment-fines-for-environmental-crimes/>, 2024 (February, 29).

³⁸California Passes New ESG Disclosure Laws Ahead of SEC, **Triggering Increased Regulatory and Litigation Risk for Companies Doing Business in California** [Online], available URL: <https://www.paulhastings.com/insights/client-alerts/California-passes-new-esg-disclosure-laws-ahead-of-sec-triggering-increased>, 2024 (August, 14).

³⁹My Compliance Office, **MAS Enforcement Reports 39 Convictions and \$20.8m in Penalties** [Online], available URL: <https://mco.mycomplianceoffice.com/blog/mas-enforcement-reports-39-convictions-and-20.8m-in-penalties>, 2023 (December, 9).

1) การมีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืนจะช่วยให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้รับข้อมูลที่เท่าเทียมกัน และการได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึงทันเวลาจะช่วยสนับสนุนให้เกิดตลาดที่มีประสิทธิภาพตามสมมติฐานตลาดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งชุดของข่าวสารข้อมูลที่ผู้ลงทุนใช้ในการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ จะสะท้อนถึงข้อมูลข่าวสารทั้งหมดที่ผู้ลงทุนได้รับ แม้ว่าประเทศไทยจะมีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนตามแบบ 56-1 One Report แล้ว แต่ในหัวข้อที่ 3 ของคู่มือแนะนำการจัดทำรายงานตามแบบ 56-1 One Report เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนยังมีลักษณะเป็นกฎหมายแบบอ่อนที่ไม่มีความเข้มงวด ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพตลาดทุนไทยจึงควรมีมาตรการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เข้มงวดขึ้นกว่าเดิม ผู้เขียนจึงเสนอให้มีการร่างประกาศเพื่อบังคับให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำรายงานผลกระทบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยื่นเพิ่มเติมพร้อมกับแบบ 56 One-Report โดยการจัดทำประกาศจะมีการออกประกาศโดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุน อาศัยอำนาจตามมาตรา 16/6 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535⁴⁰ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ให้คณะกรรมการกำกับตลาดทุนมีอำนาจในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดในเรื่องการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ตามมาตรา 16/6 (1) และมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

สำหรับประกาศสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล คือ ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.44/2556 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ และในหมวดที่ 3 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.55/2563 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงาน

⁴⁰มาตรา 16/6 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 “ให้คณะกรรมการกำกับตลาดทุนมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น โดยต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ ก.ล.ต.

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามวรรคหนึ่งให้รวมถึง

(1) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดในเรื่องการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ การออกและเสนอขายหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ สำนักหักบัญชี นายทะเบียนหลักทรัพย์ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ และการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ

(2) รายงานผลการดำเนินการเป็นระยะต่อคณะกรรมการ ก.ล.ต. ตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

(3) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้.”

การเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20) ลงวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งมีการกำหนดเกี่ยวกับการให้บริษัทจดทะเบียนยื่นแบบ 56-1 One-Report (แทนการยื่นแบบเดิมที่เป็นการแยกยื่นรายงานแบบ 56-1 และแบบ 56-2 ให้นำมารวมกันเป็นแบบ 56-1 One-Report ฉบับเดียว) ในข้อ 29, ข้อ 31 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูล, ข้อ 31/1 เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลบนเว็บไซต์ และข้อ 33⁴¹ มีการกำหนดเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีหลายแบบ อาจผนวกรายการที่ไม่ซ้ำกันไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ แต่ในกรณีที่บริษัทต้องยื่นรายการข้อมูลตามแบบ 56-1 One Report ให้ใช้ข้อมูลตามแบบ 56-1 One Report เป็นหลัก สำหรับการเสนอร่างประกาศใหม่จะมีการเสนอให้บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET100 ต้องยื่นรายงานเกี่ยวกับผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศ จึงมีการกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประกาศที่ ทจ.44/2556 โดยเพิ่มเติมเป็นข้อ 33/1 เพื่อให้มีการกำหนดเกี่ยวกับการให้บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET100 จัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศและยื่นต่อ ก.ล.ต. ภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี โดยยื่นพร้อมกับแบบ 56-1 One Report ซึ่งผู้เขียนได้ทำการสรุปร่างประกาศใหม่เพื่อใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET100 ดังนี้

“ข้อ 1. ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 33/1 แห่งประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.44/2556 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ลงวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2556

ข้อ 33/1 ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET100 จัดทำรายงานเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศยื่นพร้อมกับแบบ 56-1 One Report โดยคณะกรรมการบริษัทต้องรับผิดชอบต่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลดังกล่าว”

นอกจากนี้ การประกาศบังคับใช้ตามมาตรการสำหรับประเทศไทย ควรมีการแบ่งช่วงระยะเวลาการบังคับใช้ตามขนาดของธุรกิจ เพื่อให้องค์กรธุรกิจมีการเตรียมปรับตัวในระยะเปลี่ยนผ่าน ควรบังคับกับบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี SET50 ซึ่งเป็นบริษัทหลักทรัพย์ขนาดใหญ่ที่มีสภาพคล่องสูง ที่ผ่านการคัดเลือกทั้งด้านมูลค่าการซื้อขายและปริมาณหุ้นซื้อขายที่มีขนาดใหญ่ 50 อันดับแรกก่อน ถัดไปอีกสองปีจึงเป็นการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด เพื่อให้มีช่วงระยะเวลาในการปรับสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสม ไม่กระทบต่อธุรกิจจนกว้างขวางอย่างทันทีทันใด

⁴¹ข้อ 33 ในกรณีที่บริษัทที่ออกหลักทรัพย์มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีตามประกาศนี้หลายแบบ บริษัทดังกล่าวอาจผนวกรายการในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีซึ่งเป็นรายการไม่ซ้ำกันรวมไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่บริษัทต้องยื่นแสดงรายการข้อมูลประจำปีที่มีข้อมูลตามแบบ 56-1 One-Report ให้ใช้ข้อมูลตามแบบ 56-1 One Report เป็นหลักเพื่อการผนวกรายการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้แจ้งผนวกรายการดังกล่าวให้สำนักงานทราบในเวลาที่ยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีด้วย.

2) การจัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพอากาศ ควรมีการอ้างอิงตามมาตรฐานสากลของ คณะกรรมการมาตรฐานด้านความยั่งยืนระหว่างประเทศ (International Sustainability Standards Board: ISSB) คือ IFRS S1 และ IFRS S2 หรือกรอบการรายงานสากลตามข้อแนะนำของคณะทำงาน มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) ซึ่งเป็นกรอบคำแนะนำด้านการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้อง กับสภาพภูมิอากาศ ช่วยให้บริษัทวิเคราะห์ถึงโอกาสและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่อาจส่งผลกระทบต่อดำเนินงานของบริษัท ปัจจุบันนี้ก็มีบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ในประเทศไทยที่มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศตาม TCFD Recommendations ในรูปแบบสมัครใจ ไปบ้างแล้วและทาง ก.ล.ต. ก็ได้มีการจัดทำ TCFD Recommendations ฉบับภาษาไทย เพื่อเผยแพร่ ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลตามแนวทางของ TCFD ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยแต่ควรมีการ บังคับใช้เข้มงวดมากกว่าปัจจุบัน

3) การรายงานข้อมูลเท็จ บิดเบือนจากความเป็นจริงก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญ คือ การปกปิดเสีย เป็นการทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดด้วยการเผยแพร่ข้อมูลบริษัทให้มีภาพลักษณ์ว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนอาจไม่ได้อยู่ในรูปแบบการทำรายงานด้านความยั่งยืนเท่านั้น อาจเป็นการทำฉลากสินค้า เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า ดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ทั้งที่ ในความเป็นจริงมิได้เป็นเช่นนั้น ถ้าไม่มีมาตรการลงโทษการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่เป็นเท็จ ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือเกินความเป็นจริงให้เด็ดขาด จะทำให้นักลงทุนนำข้อมูลที่ผิดไปใช้ในการ วิเคราะห์ตัดสินใจการลงทุนเกิดความเสียหาย และจะขาดความเชื่อมั่นในรายงานด้านความยั่งยืน ดังนั้น ภาครัฐควรมีมาตรการการลงโทษการปกปิด ไม่เปิดเผยข้อเท็จจริง หรือเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นเท็จ เช่น การปรับในจำนวนเงินที่สูง ดังเช่นกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย จะเป็นการเพิ่มความกดดันให้ ภาคธุรกิจแสดงความโปร่งใส และป้องกันการปกปิดได้มากขึ้น

4) ในปัจจุบันกระแสการให้ความสำคัญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ได้แทรกซึม ไปทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่มักเป็นบริษัทมหาชน ร่าง พ.ร.บ.การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ที่ภาครัฐกำลังเร่งผลักดันจะส่งผลกระทบต่อ 14 อุตสาหกรรม จะทำให้ต้นทุนของ ภาคธุรกิจเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องทำบัญชีปล่อยก๊าซเรือนกระจก ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซ เรือนกระจก และภาษีคาร์บอน ทำให้ธุรกิจมีต้นทุนค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตาม จัดเป็นความเสี่ยง ในการเปลี่ยนผ่านของภาคธุรกิจอันยากจะหลีกเลี่ยง แต่ต้องเตรียมพร้อมรับมือต้องเร่งจัดทำรายงาน ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเป็นระบบ และภาครัฐหรือหน่วยงานกำกับดูแลควรมีการช่วยเหลือ บริษัทจดทะเบียนในการผลักดันเกี่ยวกับการให้ความรู้ การอบรม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนา ระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการตั้ง ผู้ทวนสอบที่มีมาตรฐาน

ประเทศไทยสามารถกระตุ้นให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น โดยเตรียมความพร้อมทางด้านการพัฒนาความยั่งยืน ทั้งในส่วนการพัฒนาระบบกฎหมาย นโยบาย มาตรการส่งเสริม และในส่วนโครงสร้างพื้นฐาน โรงงาน นิคมอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมแบบครบวงจรในอนาคต เชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และการเข้ารับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจน์กมล พรหมเหลา. แนวคิด ESG คืออะไร ทำไมถึงได้รับความนิยมในกลุ่มนักลงทุนปัจจุบัน. [Online]. Available URL: <http://www.tris.co.th>, 2566 (ธันวาคม, 17).
- ความร่วมมือระหว่างนักลงทุนกับ UNEP Finance Initiative และ UN Global Compact. **หลักปฏิบัติ การลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อ** [Online]. Available URL: <https://www.gpf.or.th/download/general/007.pdf>, 2565 (ธันวาคม, 23)
- ศูนย์พัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **การเปิดเผยข้อมูลและรายงาน ด้านความยั่งยืน Sustainable Capital Market Development** [Online]. Available URL: <https://setsustainability.com/page/disclosure>, 2567 (พฤศจิกายน, 26).
- สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย. **ปัจจัยสำคัญสู่แนวทางการประกอบธุรกิจตามหลักความยั่งยืน** [Online]. Available URL: <http://www.asco.or.th>, 2566 (ธันวาคม, 17).
- อภิญา สิรินาถ. **การนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาวัดผลกระทบมีความสำคัญต่อภาคธุรกิจอย่างไร** [Online]. Available URL: <https://www.thailandsocialinnovationplatform.org>, 2565 (กันยายน, 23).
- ACRA. **Public Consultation on Recommendations by the Sustainability Reporting Advisory Committee** [Online]. Available URL: <https://www.acra.gov.sg/legislation/legislative-reform/listing-of-consultation-papers/public-consultation-on-turning-climate-ambition-into-action-in-singapore--recommendations-by-the-sustainability-reporting-advisory-committee>, 2023 (September, 12).
- Doyle, D. H. **ESG, Global ESG Reporting Standards. A short Guide to the EU's Taxonomy Regulation** [Online]. Available URL: <https://www.spglobal.com/esg/insights/a-short-guide-to-the-eu-s-taxonomy-regulation>, 2023 (December, 3).
- European Commission. **Corporate Sustainability Reporting** [Online]. Available URL: <https://finance.ec.europa.eu>, 2024 (December, 19).
- Fama, E. F. **Efficient Market, and the Noble Prize** [Online]. Available URL: <https://www.chicagobooth.edu/review/eugene-fama-efficient-markets-and-the-nobel-prize>, 2024, (December, 11).

- Official Journal of the European Union. **Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of Council of 27 November 2019 on Sustainability-related Disclosures in the Financial Services Sector** [Online]. Available URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2088&from=EN>, 2022 (September, 23).
- PWC. **The Circular Economy Transition for Asia Pacific** [Online]. Available URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/esg/esg-asia-pasific/the-circular-economy-transition-for-asia-pasific.html>, 2024 (December, 19).
- PwC Thailand. **มาทำความเข้าใจกับ ESG แนวคิดการดำเนินงานธุรกิจอย่างยั่งยืน** [Online]. Available URL: <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20201224.html>, 2567 (พฤศจิกายน, 26).
- SGX. **Sustainability Reporting Singapore Exchange** [Online]. Available URL: <https://www.sgx.com/sustainable-finance/sustainability-reporting>, 2023 (October, 23).
- SGX Group. **Climate Reporting to Help Companies Ride the Green Transition** [Online]. Available URL: <https://www.sgxgroup.com/media-centre/20240228-climate-reporting-help-companies-ride-green-transition>, 2024 (September, 20).
- U.S. Securities and Exchange Commission. **SEC Adopts Rules to Enhance and Standardize Climate-Related Disclosures for Investors** [Online]. Available URL: <https://www.sec.gov/newsroom/press-release/2024-31>, 2024 (December, 19).
- พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551.
- พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559.
- ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ.55/2563 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20).

